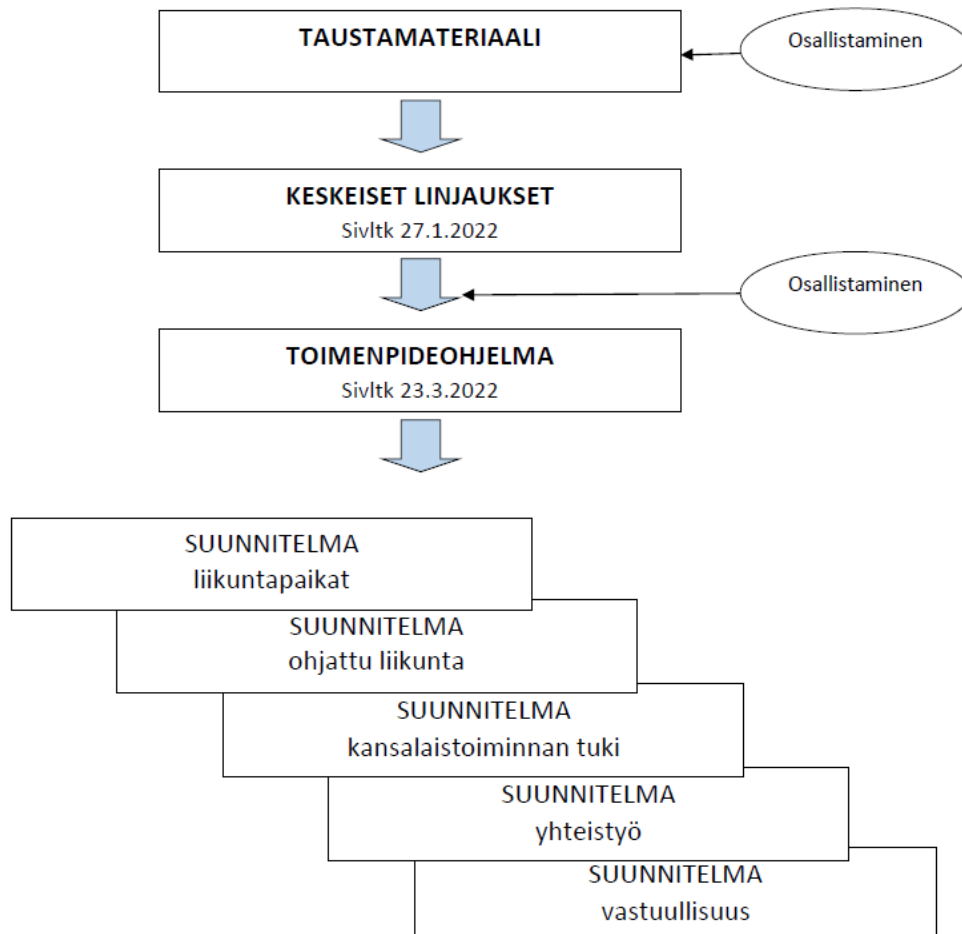

LIIKUNTAOHJELMAN LAATIMINEN

Sivistyslautakunta päätti (5.11.2020, §159), että liikuntajohtajan johdolla arvioidaan päättyvän liikuntapoliittisen toimenpideohjelman ja liikunnan toimenpidesuunnitelman toteutumista sekä laaditaan uusi liikunta- ja urheilupoliittinen toimenpideohjelma, joka ottaa kantaa myös kilpa- ja huippu-urheilun elinvoimavaikutuksiin ja sisältää konkreettisen toimenpidesuunnitelman.

Prosessi on edennyt alla olevan kuvan mukaisesti: viimeisenä on laadittu Liikuntapalvelujen operatiivista toimintaan määrittävät toimenpidesuunnitelmat, joita jatkossa päivitetään vuosittain.

LIIKUNTA- JA URHEILUPOLIITTISEN OHJELMAN LAATIMINEN

LIIKUNTAPAikkojen Toimenpidesuunnitelma

Sivistyslautakunnan hyväksymät keskeiset linjaukset

- Monialainen, poikkihallinnollinen liikkumis- ja liikuntapaikkasuunnittelu: Liikuntapalvelujen asiantuntemus mukaan kaavoitukseen, koulu- ja päiväkotisuunnitteluun, liikennesuunnitteluun sekä ulkoilualueiden suunnitteluun
- Investoinnit perustuvat tarveselvityksiin tai -kartoituksiin
- Kaupungin liikuntapaikkarakentaminen keskittyy laajojen käyttäjäryhmien tarpeisiin tarkoitettujen liikuntapaikkojen rakentamiseen (mahdollisuus valtionavustuksiin): liikuntapaikat palvelevat monia liikuntamuotoja ja ovat käytössä ympärivuotisesti
- Laaditaan kriteerit erityisistä syistä tuettavalle liikuntapaikkarakentamiselle, ml. yhdistysten liikuntapaikkarakentaminen
- Laaditaan kriteerit urheilurakentamiselle: mille lajeille luodaan arvokisakelpoisia olosuhteita

Perustelut

Liikuntalain mukaan kunnan tehtävänä on luoda yleiset edellytykset kuntalaisten liikunnan harrastamiselle. Tämän tehtävän mukaisesti liikuntapaikkojen tulee palvella ensisijaisesti kuntalaisten yleisiä tarpeita. Näin ollen liikuntapaikkojen on oltava mahdollisimman monikäyttöisiä ja laajoja käyttäjäryhmiä palvelevia. Erikseen on kunnassa mietittävä, millaisia kilpa- ja huippu-urheilun suorituspaikkoja mahdollisesti tarvitaan, ja miten niitä rahoitetaan. Huippu-urheilun olosuhteiden rakentaminen ei kuulu Liikuntalain mukaan kunnan tehtäviin. Toki Liikuntalaki on puitelaki, ja kunnilla on harkintavalta päättää, missä laajuudessa ja millä tavoin Liikuntalain mukaisia palveluja järjestetään.

Tavoitteet ja toimenpiteet

- Laaditaan kilpa- ja huippu-urheilun olosuhteiden kehittämiseksi strategiset tavoitteet yhdessä kaupunginhallituksen ja elinvoimalautakunnan kanssa
- Lisätään toimialojen välistä yhteistyötä esim. hyvinvointiryhmän kautta
- Investointi- ja peruskorjaussuunnitelmaa päivitetään seuraavaksi 10 vuodeksi
- Investointimäärärahaso on saatava riittäväksi vastaamaan tarpeita
- Varmistetaan liikuntapaikkojen kunnossapidon henkilöresurssit perustamalla toinen liikuntapaikkamestarin vakanssi
- Osallistutaan liikuntapaikkojen hoidon hankinnan kilpailutuksen suunnitteluun
- Hankitaan työnhajukseen ja urakkasopimuksen valvontaan soveltuva palvelu
- Kehitetään liikuntapaikkojen kävijämääräseuranta toiminnan vaikuttavuuden mittaamiseksi

TEKIJÄT:

- Liikuntajohtaja, liikuntapaikkamestarit, liikuntakoordinaattori, varaussihteeri

OHJATUN LIIKUNNAN TOIMENPIDESUUNNITELMA

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT KESKEISET LINJAUKSET

- Arkiliikkumisen edistäminen
- Liian vähän liikkuvien aktivointi
- Matalan kynnyksen liikuntatoiminta
- Erityiskohderyhmien liikuntatoiminta (ml. soveltava liikunta)
- Aktivointikeinot: viestintä, liikuntaneuvonta, liikunnan palveluohjaus, liikunnanohjaus, kouluttaminen, kampanjointi

PERUSTELUT

- Kuntalaisista noin puolet liikkuu terveytensä kannalta riittämättömästi. Liian vähäinen liikkuminen on terveysriski, joten kohderyhmän aktivointi- ja motivointipyrkimykset ovat tärkeitä.
- Emme kuitenkaan tunnista liian vähän liikkuvia kuntalaisia kuin satunnaisesti. Näin ollen näiden kuntalaisten tavoittaminen kohdeviestinnällä ei ole mahdollista.
- Tästä syystä yleisen viestinnän kehittäminen liikuntamahdollisuuksiin liittyen on Liikuntapalvelujen tärkein kehittämiskohde.
- Eri toimijoiden (kaupunki, yhdistykset, yritykset, kansalaisopisto jne.) järjestämä liikuntapalvelutarjonta (ja muu harrastustarjonta) on myös koottava saavutettavaan muotoon esim. kaupungin Harrastuskalenteriin ja Tapahtumakalenteriin

TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

- Viestintä-, osallisuus- ja markkinointipalveluiden kanssa kehitetään viestinnän keinoja ja vaikuttavuutta
- Kannustetaan liikunta-alan toimijoita luomaan matalan kynnyksen liikuntapalveluja
- Sitoutetaan liikunta-alan toimijat kalentereiden käyttöön
- Lisätään ohjatun liikunnan kävijämääriä hallitusti: tavoitteet kirjataan talousarvioon
- Liikuntaneuvonnan ja elintapaohjauksen yhteistyötapoja kehitetään hyvinvointialueen ja työterveyshuollon kanssa
- Varmistetaan kuntalaisten liikuttamisen henkilöresurssit perustamalla yksi liikuntakoordinaattorin vakanssi

TEKIJÄT:

- Liikuntakoordinaattorit, uimahallin henkilöstö

KANSALAISTOIMINNAN TUKEMISEN TOIMENPIDESUUNNITELMA

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT KESKEISET LINJAUKSET

- Liikuntapaikkojen varausjärjestelmän uusiminen
- Käyttäjämaksujen edullisuudesta huolehtiminen; hinnastot
- Avustusten kohdistaminen liikuntaohjelman painopisteiden mukaisesti; avustuskriteeristöjen uudistaminen: liikuntatoiminta-avustukset, harjoitusvuorotuet, vakiovuorojen jakoperusteet ja -käytänteet, kunnossapitoavustukset)
- Avainjärjestelmien päivitys

PERUSTELUT

Tärkein kansalaistoiminnan tukimuoto on liikuntapaikkojen rakentaminen, kunnossapito ja niiden käytön subventoiminen. Liikuntapaikkojen vuoro- ja pääsymaksuista kertyy tuloja noin 1 M€ / vuosi; liikuntapaikkojen kunnossapidon kustannukset ovat noin 5,5 M€/vuosi. Täten liikuntapaikkojen käyttöä subventoidaan vuosittain yli 4,5 M€.

Liikuntapaikkojen käytön subventio jakautuu epätasaisesti eri käyttäjäryhmien kesken mm. seuraavista syistä:

- Harjoitusvakiovuorot ovat maksuttomia alle 18-vuotiaiden ja erityisliikuntayhdistysten ohjatuille ryhmille; muilta käyttäjiltä peritään vapaa-ajan palvelualueen hinnaston mukaiset maksut
- Tiettyjen lajien ja liikuntamuotojen harrastaminen on maksutonta kaupungin ylläpitämien liikuntapaikkojen käytön osalta (mm. maastohiihto)
- Kaupunki rakentaa ja ylläpitää liikuntapaikkoja suurimmalle osalle lajeista ja liikuntamuodoista sekä perii niiden käytöstä subventoituja maksuja (esim. jalkapallo)
- Joissakin lajeissa harrastajat kustantavat itse omat liikuntapaikkansa (esim. golf); kaupunki voi tukea näitä harjoitusvuorotukien, kunnossapitoavustusten tai investointitukien avulla
- Joidenkin lajien harrastajat käyttävät pääsääntöisesti kaupallisia liikuntapalveluja (esim. kuntosaliharjoittelu)

Muita kansalaistoiminnan tukimuodot ovat:

- Liikuntatoiminta-avustukset 180 000 € / vuosi
- Harjoitusvuorotuet 160 000 € / vuosi
- Liikuntapaikkojen kunnossapitoavustukset 25 000 € / vuosi
- Investointiavustukset tapauskohtaisesti

TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

- Uusitaan avustuskriteerit vastaamaan paremmin liikuntaohjelman tavoitteita
- Käynnistetään uuden varaus- ja ilmoittautumisjärjestelmän hankinta
- Käynnistetään älylukkojen hankinta yhteistyössä Tilapalvelukeskuksen kanssa

TEKIJÄT:

- Liikuntajohtaja, hallintosihteeri, liikuntapaikkamestarit, liikuntakoordinaattori, varaussihteeri

OSALLISUUDEN JA YHTEISTYÖN TOIMENPIDESUUNNITELMA

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT KESKEISET LINJAUKSET

- Kuntalaisten osallistamistavoista sovitaan Viestintä-, markkinointi- ja osallisuusyksikön kanssa
- Liikuntapalvelujen toimintaa kehitetään asiakaslähtöisesti, kuntalaisten tarpeiden mukaan
- Liikuntalain tavoitteiden mukaisten yhteistyömuotojen kehittäminen liikunta-alan toimijoiden kanssa paikallisesti, maakunnallisesti ja valtakunnallisesti
- Poikkihallinnollista yhteistyötä ja terveyden edistämistyötä koordinoi hyvinvointiryhmä
- Määritellään rajapinnat ja vastuut toimialojen, palvelualueiden ja yksiköiden välillä
- Sovitaan toimenpiteet eri-ikäisten kuntalaisten liikkumis- ja liikuntamahdollisuuksien kehittämiseksi sekä liikunta-aktiivisuuden edistämiseksi
- Liikunnan palveluohjauksen ja liikuntaneuvonnan prosessit saatetaan kaikkien toimialojen tietoon
- Vaikutusten ennakoarvioinnin (EVA) käyttö vakiinnutetaan kunnassa: liikkumisvaikutusten arviointi otetaan käyttöön osana ennakkovaikutusten arviointia

PERUSTELUT

Hallintokuntarajat ylittävä yhteistyö on keskeistä liikunnan edistämiseksi. Poikkihallinnollinen ja monialainen yhteistyö mahdollistaa sen, että liikunnan asema vahvistuu osana kuntien hyvinvointi- ja terveystaloutta sekä strategista kehittämistä. Liikunnan huomioiminen osana kunnan yleistä strategista kehittämistä on vaikuttava keino edistää liikunta-aktiivisuutta laaja-alaisesti. Terveyttä ja hyvinvointia edistetään kunnassa tehokkaimmin eri toimijoiden yhteistyönä.

TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

- Seurafoorumi pidetään 1-2 kertaa vuodessa
- Seuraparlamentti kokoontuu 3-5 kertaa vuodessa
- Viestintä-, osallisuus- ja markkinointipalvelujen kanssa laaditaan toimenpiteet kuntalaisten osallisuuden kehittämiseksi
- Hyvinvointialueen kanssa on luotava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyömuodot (ml. elintapaohjaus ja liikuntaneuvonta)
- Kaupungin hyvinvointiryhmään on saatava kaikkien palvelualueiden edustus
- Liikkumisvaikutusten arviointityö käynnistetään lautakunnan alaisessa päätöksenteossa
- Paikallisten liikunta-alan toimijoiden tarjonta kootaan yhteisille alustoille
- Oppilaitosyhteistyömuotoja ovat tutkimus- ja kehittämishankkeet, opinnäytteet, tapahtumat ja koulutukset
- Osallistutaan Lapin Liikunta ry:n koordinoimaan Liikunnan kuntafoorumiin
- Osallistutaan suurten kaupunkien liikuntajohtajien verkostoon

TEKIJÄT:

- Liikuntajohtaja, liikuntakoordinaattorit

VASTUULLISUUSOHJELMA

SIVISTYSLAUTAKUNNAN HYVÄKSYMÄT KESKEISET LINJAUKSET

- Liikuntapalvelujen suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan kaikkien väestöryhmien tarpeet (mm. ikäryhmät, asuinalueet, maahanmuuttajat)
- Kaupungille on laadittava yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma
- Liikuntapalveluiden ympäristövaikutuksia arvioidaan sekä liikuntapaikkojen että muiden palveluiden osalta
- Esteettömyys ja saavutettavuus huomioidaan kaikessa toiminnassa: liikuntapaikkarakentaminen, ohjauspalvelut, viestintä; yhteistyö kokemusasiantuntijoiden kanssa
- Esteettömyyskartoitukset ja -selvitykset

PERUSTELUT

Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä.

Tasa-arvolla tarkoitetaan sukupuolten välistä tasa-arvoa. Ketään ei saa syrjiä sukupuolen perusteella. Liikuntapalveluiden sukupuolivaikutusten arviointi on hyödyllinen väline tasa-arvon edistämiseksi.

Ympäristövastuullisuudella tarkoitetaan pyrkimystä toimia ympäristön kannalta parhaalla mahdollisella tavalla.

TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

- Liikuntapalvelujen suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan kaikkien väestöryhmien tarpeet, mm:
  - kehitetään maahanmuuttajille suunnatun harrastustarjontaa yhdessä muiden toimijoiden kanssa
  - lisätään etäohjattua liikuntatarjontaa
  - huomioidaan mm. muunsukupuolisten puku- ja pesutilamahdollisuudet liikuntapaikkahankkeissa
- Liikuntapalveluiden ympäristövaikutuksia arvioidaan sekä liikuntapaikkojen että muiden palveluiden osalta:
  - liikuntapaikkojen peruskorjaushankkeissa huomioidaan energiatehokkuustekijät
  - tekonurmien täyteaineet vaihdetaan biopohjaisiin lähivuosien aikana
  - kannustetaan kuntalaisia ulko- ja lähiliikuntapaikkojen käyttöön
- Esteettömyys ja saavutettavuus huomioidaan kaikessa toiminnassa:
  - sanakarttoja laaditaan liikuntapaikoille
  - liikuntatilojen esteettömyyttä parannetaan mm. valaistusratkaisujen ja huomioteippausten avulla
  - viestinnän saavutettavuutta kehitetään yhdessä Viestintä-, osallisuus- ja markkinointipalvelujen kanssa

TEKIJÄT:

- kaikki Liikuntapalvelujen työntekijät